Број 117. У Новом Саду, у петак 27. маја 1905. Година XL.

„Застава“ из[illegible]зи сваки дан два пута, а недељом, [illegible]вецем и д[illegible]има иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт го[illegible]ше 7 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист з[illegible] шаље: месечно 2 кр. 98 пот. на четврт [illegible] 8 круна 75 пот. За остале земље на [illegible] године 10 круна.

Народним бројевима од [illegible]тка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне, а за стране земље годишње 6 круна.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

(Вечерњи лист.)

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање „Рада“ деоничарског друштва у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јована Т. Чавића,

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Парница због српских манастира

IV.

Кад се већ питамо: Ко је подигао православне манастире на левој обали Тисе, онда да изнесем и ово:

Православне манастире у Банату могли су подићи само Срби. Румуни их нису ни могли подићи.

Ма како ово изгледало претерано, ништа лакше доказати, но то. Треба само за часак узети у руке повесницу.

Срби у Угарској били су увек значајни, богати, упливни. У најтежим временима увек их видите на првим местима. Још на почетку кад је требало Угарску учвршћавати, бранити, управо стварати, Срби се свуда истичу.

После сеобе Срба на Балканско Полуострво, један је део Срба заостао у данашњој Угарској и имао своје кнезове. То је било пре но што су Мађари и дошли овамо. Многа су словенска и несловенска племена претопили Мађари у себе, Србе нису могли. То је било с тога, што су Срби живели у великим породичним задругама, које је тешко било разбити. А било је и с тога, што су и те задруге живеле у племенским заједницама. Увек на окупу, у насеобинама, увек као православни и увек као народ. Ратовали су увек сами под својим вођама. Они су из средине своје издизали своје велике људе, а ти велики људи, издизали су на површину народ свој. Отуд је добијао народ српски у Угарској повластице и био признат као ни један други.

Оно што пева српска народна песма о манастирима важи и за нас, важи за Србина где год је био. Јер он није расковао благо, само

„На надаке и на буздоване,
Бритке сабље и на бојна копља,
Већ градећи српске задужбине...“

У историји остали су трагови како је понешто било у давнини. И ти први трагови казују нам, да смо ми Срби имали на почетку 11 века око Весприма главара, кнеза. А ти трагови историје спомињу већ и то, да смо имали у близини Весприма и женски манастир, коме је дао краљ Св. Стеван повластице. А ту су одмах и трагови мушког манастира у чанадској жупанији.

У 11. веку видимо Србе палатине, који седе краљу уз колено. Палатин Радо, беше српског порекла. (Владао од 1056—1059. године). Има необорима доказа, да је сазидао на Сави манастир, који је посветио Св. Димитрију и молио краља Андреју, да посвети тај манастир. (Узгред буди речено св. Димитрија не славе Румуни) и палатин Вид је био Србин. (1072—1074.)

Породица Уропшевића беше јако чувена и знаменита. Једном је Уропшевићу поверио краљ Андрија, да брани Пожун против Немаца (Хајнриха III.) Јован Урошевић био је такођер палатин Угарске 1100—1125.) а тако исто и Белуш. (1156.—1161.) Палатин Јован био ја државни гроф и удао своју ћер Јелену за краља Белу. Палатин Јован је био толико моћан, да је пружао руку за краљевском круном.

Српкиња Јелена владала је у име свог малолетног сина Гезе и она је подигла српски православни манастир Ковин, што га је Јосиф II. укинуо.

Срби имају своје нарочите чете. Под Абом Самуилом спомињу се српски коњаници у бој код Бура. (1044.) Срби под својим вођама: Кречом, Купином, Ракоза, бране државу противу Татара. (1242.) Они се туку са Отокарем и добише земље за своје заслуге.

У то доба управ нешто раније (1225. год.) основали су Срби манастир Месић.

Нема сумње, да су Срби у оно доба имали своју црквену управу, (организацију) а има трагова, да су имали и владику.

У оно време тужи се папа Инокентије III. (1204.) Краљу Емерику, што трпи толике православне манастире. А има пуно такових тужби. Моћне папе не престају дизати свога гласа против тога. Да су ти манастири били српски, а не румунски или грчки, види се најбоље из наредбе краља Лудовика I. (1363. године.) Он је наредио жупану крашовске жупаније, да позатвара све свештенике источне вере, заједно са њиховим женама и њиховом децом. А да би попунио њихова места и преобратио народ, послао је свештенике из Далмације, дакле Србе. Јасно је да су католички свештеници из Далмације позвани за то, јер је требало Србе „преобразити“.

Доцније доба још је јасније. После косовске битке, знамо за силне српске сеобе у Угарској. Срби долазе на позив, долазе с благом и оружјем и добијају привилегије. У крвавим биткама на Мухачу, на Лебном Пољу и другде боре се под својим заповедницима и после сваке битке добијају повластице. Спомињем повластице краља Жигмунда, Матије Корвина. Наредба којом ослобађа краљ Матија православне од давања десетка почиње са речима: „Item quod Rasciani et caeteri hujusdomo Schismatici..“ Говори дакле о Расцијенима (Србима) и осталим православнима... Они остали спомињу се тек онако — уз Србе.

Од 1460. године, до 1528. године имамо ми Срби у Угарској своје деспоте. Деспот Ђорђе Бранковић позајмио је краљу Матији (1486. год.) 12.000 дуката, што је била за оно време огромна свота. Деспот Јован Бранковић поклања 1496. године манастиру Крушедолу у помоћ 1.000 коњаника. Ту је богатство, моћ, заслуге И само се тако и може разумети, да су у поркос папама, који су били скоро свемоћни, могли Срби да дижу манастире и очувају своју православну веру. Кад српске вође и деспоте позајмљују краљевима големе своте и имају своју војску, коју воде у бој, може се разумети, што српски пећки митрополит Макарије, поставља Србима у Угарској многе епископе, међу осталом у Вршцу и Темишвару. И то се догађа далеко пре велике сеобе Срба, под патријархом Чарнојевићем пре оснивања српске митрополије, то се догађа 1557. године.

* * *

Све ово не могу да покажу Румуни. Та њима не достају услови, да су и могли дизати у Банату манастире, баш да су и хтели. Они су од нас узели ћирилова слова, с којима су писали све до новијег времена. То доказује, да су од нас узели и веру православну. Они су с нами у свези добијали привилегије. Чак су и наше жене подизале манастире, као што подиже мајка Ангелина у Крушедолу жен-

ПОДЛИСТАК.

СЛОВАЦИ
на гробу Бранка Радичевића.

II.

После »ђачког растанка« Бранковог, декламовао је исти учитељ, Змајевог »Словака дротара«.

Ову дивну песму нашег неумрлог Змаја, у коју је песник улио фино, песнички сву своју љубав и саучешће према патничком братском народу словачком, доста је лоше декламовао Копчик. Чисто човек није веровао, да је то та песма Змајева.

После декламације Копчикове, прочитао је др. Петриковић крај споменика кратак опис живота песника Бранка.

Неки добровољци сликари сликаше збор и споменик.

Осим омашке декламаторске, дакле је састанак крај споменика песникова дивно испао.

Мени су пале на памет и оне речи Змај песника: »Прорекло ми се, — предвидело ми се« и

„Ретке су очи, што ће дозрет моћи“
збитија жива, што будућност скрива.
Песник то ужива“. (Крв и сузе.)

Пророчански дух тог нашег песника казује нам, да ће од оваког »кола око светлог гроба« и нарочито кола широког Словенства, које проширише браћа Словаци око Бранковог гроба, настати боља времена за слогу и слободу словенских народа »срећу нашу, боље дане«.

Са виса песниковог сиђосмо се у питому долину Стражилова, пуну хладовине и свежине, крај оног хлађаног извора.

На њега навалише сви излетници, као на спас живота свог.

Али у брзо за тим створише се веселе софре са јествином и добрим напитком.

Ту се наставише опет песме словенске родољубиве.

И сад је декламовао Копчик Змајев превод с' немачког »Баба домишљанка«.

Озде је већ таква декламације могла поднети, али би била умеснија за учитеља Змајева песма: »Дижимо школе, деца нас моле.«

Пало је и лепих здравица.

Учитељ Чајак је врло смишљено и пријатним начином говорио о братству Срба и Словака, о братству свих Словена.

Уважеви словачки свештеник и родољуб Владимир Хурбан из Ст. Пазове, који је последњи стигао на Стражилово, одушевљено је изговорио ову здравицу: »Господо и браћо! Веселим се, што могу утврдити, да нисмо незахвални ученици великих наших учитеља. Колар нас је учио словенској узајамности, као основи напретку Словенства.

И оставио нам је поруку, да се све гране велике словенске породице међу собом упознавају и љубе.

И гле, наша браћа су у Бачкој у последње време дали леп пример ове братске узајамности.

А и данас дошли су овамо на ово свето место братског нам српског народа, да се поклоне сени великог песника Бранка.

Мени је удео пало, да Вас браћо Срби поздравим и да Вам се за братску љубав захвалим, што сте Вашим доласком помогли нам увеличати ово наше скромно и идеално славље!

Ваша ме љубав осокољује, да изрекнем жељу: Нека се од сада не слави славље код Вас без нас, и код нас без Вас.

Живила браћа Срби! Живела слога словенска!«

Говор овај је бурно са свију страна поздрављен.

Иза Хурбановог говора, срдачно се опростили браћа Словаци са Србима, па се вратили у Карловце, пешке и на коли, окићени цвећем и зеленилом певајући весело народне песме.

Надамо се, да су собом као и ми Срби понели у свој завичај лепу успомену са овог састанка и похода гроба Радичевића као и ону Бранкову и Змајеву песничку поуку: »О братском колу, слози и љубави.«

ски манастир. И наши мушки не само да су дизали српске манастире, но су их дизали и Румунима.

Деспот Ђорђе Бранковић, кад се покалуђерио, био је у Влашкој, где је основао 1503. године њихов манастир Арђис.

Узмите у руке Швикерову „Историју Тамишког Баната“ па ће те видети, да Румуни нису могли ни помислити да дижу манастире.

Они беху повучени у брда, живели су у сиротињи. Досељавали су се у Банат сад један, сад други. Швикер каже н. пр. „Булч је насељен румунским слугама и постављен им је католички свештеник.“

Цар Јосиф II. издаје наредбу комесарима у Угарској и вели: „Власи су још толико научени да се с њима ропски поступа, да им је све једно где станују. Треба им дизати школе, и учити их на сталност, да се не селе толико.“

Званични извештај о банатским српским и румунским школама од 1774. године вели: Има 1 народна влашка школа у Мехадији, а српске три: У Кикинди, Меленцима и Кусићу . . . Ал има у већини српских места школа, које општине издржавају.*)

Види се како смо ми Срби стајали у Банату са школама, „во времја оно“. Види се да су их наше општине издржавале, што показује не само богатство нашег народа, него и његову тежњу за вишим просветним и црквеним животом.

И напослетку шта видимо? Видимо то, да су на почетку XVIII. века све православне Румуне скр'али. Они заједно са својим митрополитом, епископима, свештеницима, народом, изиђошо из православне вере и одопе у унију. Тамо су однели и своје цркве и црквено имање. Да су имали и манастире, однели би и њих. Али они тога немаху, јер у Ердељу и свуда где су сами, немају ни данас ни једног манастира.

У српску митрополију ушли су после нови, сироти досељеници румунски и они, који се враћаху из уније. Шта су они прилагали, подизали и могли прилагати и подизати?

Је су ли дакле Румуни и могли подизати манастире?!

Нисмо написали ове редове да омаловажимо Румуне. Хтели смо само да изнесемо, како су они били у старијим временима у Банату, у горим приликама од нас Те да на зидање великих и скупих задужбина нису могли ни мислити. Данас их морамо похвалити што су онако својски прегли на свом развитку. Само — молићемо да то продуже, без наших манастира.

*) Geschichte des Temeser Banats. J. X. Швикер. Страна 405.

Нови Сад, 27. маја.

Неуспех Квашаји-евог покушаја.

Познато је, да је председник царинарадског конзуларног суда Стеван Квашаји, пре неколико дана покушао, да се стави у споразум са извршним одбором здружене опозиције, да би могло доћи до преласног министарства које би после успешније могло деловати, да се ова дуготрајна криза правилно реши

Али по што је Квашаји изјавио, да он те преговоре хоће да води са здруженом опозицијом из своје сопствене побуде извршни одбор здружене опозиције изјавио је, да се не може ни упустити у решавање Квашаји-евог предлога, јер Квашаји нема краљевско пуномоћије.

И тако се сврши неуспехом овај Квашајев покушај о коме се сада разно говори.

Листови здружене опозиције износе, да је неистинито тврђење либералне странке и бечких кругова, као да је Квашаји све радио на своју браду. Квашаји је изјавио пред извршним одбором здружене опозиције, да и ако му краљ није дао пуном ћије да преговара са здруженом опозицијом, и пак краљ зна о Квашајијевој намери, а он сам (Квашаји) добро је упознат са назорима „меродавних (бечких) кругова“. Али, веле опозициони листови, здружена опозиција, увидела је, да су бечки дворски кругови слабо поверовали у успех Квашајев, те због тога нису хтели, да се понов излажу, да их здружена опозиција и опет одбије. Сада, по што је Квашајев план пропао, и он отпутовао у Цариград, износи се да да је све то Квашаји радио на своју руку, као родољуб, који је хтео да помогне, да се што пре успешно реши криза. Међу тим зна се, да је Квашаји, пре свога доласка у Будимпешту био у Бечу и договарао се са Голуховским и Питрајхом, и да је и Квашаји требао да уђе у кабинет, који би образовао барон Фејервари.

*

Самостална војска Угарске.

„Мађарорсаг“ доноси вест, да бечки кругови сада износе питање: Да ли мађарски народ зна, да би Угарска имала да сноси много веће трошкове, ако би војска у Угарској била мађарска војска. Андраши је изјавио, да би Угарска за независну мађарску војску на сваки начин сама сносила трошкове.

У мађарским политичким круговима сада претресају то питање и износи се мишљење: Да се не би смела повећати квота, тим, што би команда у војсци која је у Угарској била на мађарском језику.

Политички преглед

Хрватска и Славонија — Хрватски опозициони посланици из Хрватске, Славоније, Далмације и Истре, који су посланици на покрајинским саборима и у царевинском већу (у Бечу) састали су се у Загребу и по предлогу раније изабраног одбора тројице посланика: Деренчина Загорца и Франка **Закључак се за сада држи у тајности, али ће се одржати још један састанак и кад се обелодани закључак, моћиће — како веле — хрватски народ бити њиме задовољан.**

Међутим, цео тај рад је изазван гласом о новим изборима у Хрватској и Славонији, који ће, како се мисли бити расписани одмах, чим се разбистри криза у Угарској и тиме створи стално политичко стање. — Исто тако је одржан и састанак и саветовање великих жупана у Загребу и мисли се, да је ту претресано питање о „способности и поверљивости“ појединих чиновника приликом нових избора, којима се нада и владина странка

Шведска и Норвешка. Ове две земље на Скалдинавском Полуострву су краљевине и њима вкада Оскар II., потомак Наполеоневог ђенерала Бернадота. Свака од њим има засебан устав, војску, народно представништво али ипак имају неке заједничке послове, међу њима дипломацију и конзуларну службу (заступање државе и њезиних трговачких интереса на страни) и то баш изгледа да је био главни повод, што је дошло до расцепа између тих двеју земаља, које спаја и географски положај и вековна историја у једну целину, која је баш оличена у заједничкој особи краљевој. Норвешка заузима 3 седмине Скандинавског Полуострва а Шведска 4 седмине, али је Шведска већма настањена — двапут више од Норвешке — али Норвешка се сматра увек запостављеном Њезино представништво је доказивало, да је Норвешка богатија, више производи, да јој је бродарство већма развијено, а нарочито рибарство, рударство и производња и прерада дрвета, можда најразвијенија на свету. Обе земље су просвећене, нарочито им је чувена књижевност, како забавна тако и научна, нарочито земљописна испитивања. Једно време су природне науке нарочито физика тамо напредовале Те две земље су највише допринеле за ширење протестантства, а много су ратовале и са Русијом под својим краљем, славним војсковођом Карлом XII. против руског цара Петра Великог, где је Карло изгубио доста земаља. Дуго времена су те две земље се мирно развијале, и сад је наступио расцеп.

Састанак одбора радикалне странке у Рајићу.

Рајић, 23. маја.

Поверљиви састанак српске народне радикалне странке за срез новски уприличен је у Рајићу јуче после подне Учествовао је лијепо број грађана, већином ратара, а међу њима били су мал не сви и они, што имају право гласа. А било је неколико изборника из градишког среза. Поп Јован Јовановић члан средишњег одбора оцртао је положај српскога народа, а посебице овога, што живи у краљевини Славонији и у Хрватској, развио програм српске народне радикалне странке те истакао потребу организације.

Изабран је извршни одбор од 10 лица из различитих мјеста општине новске, рајићке и јасеновачке, који ће водити бригу о пословима радикалне странке при различитим изборима и у опће бринути се о народним потребама. За председника овом одбору изабран је поп Јован Јовановић, за перовођу М. Лолић.

Сад ми је још већма пала на памет вредност и важност наших светлих гробова и наших народних великана. Пала ми је на ум и она реч нашег Србина ратара над гробом Милетићевим: »Умро си, да од сад живиш!«

Пала ми је нарочито у време када Немци онако звучно славе стогодишњицу свога првог песника, Шилера.

Песник Шилер је доиста велики са својих духовитих умотвора, али у политичком смислу нису ти умотвори тако прерадили уједињење немачког народа као Змај и Бранко српско народно уједињење. Шилер није одређено показао немачки политички центар и како да се уједини Немачка, а наши песници именом показују средиште нашег народног и културног уједињења и ослобођења.

Шилер је ипак и политички васпитао народ немачки нарочито у драми. А наши песници, нарочито Змај, песмом су водили праву политику и имају још шире земљиште рада: Свесловенство!

Заслуга је светлог гроба Бранкова, да су њега, да су нас браћа Словаци походили и с нама се на извору родољубља напојили.

Повесница највећма политички и културно васпитава.

А песник повесницу најдивније прерађује својим дивним изразима и сликама уз помоћ филозофских појмова, те овима утиче на људске нараштаје васпитачки и пророчки.

Узорне мисли наших дичних песника Бранка и Змаја биле су баш и при овој братској посети Словака између њих и Срба највећи умни посредници, како нам сведоче оне песме и декламације.

С тога купимо се што чешће око светлих гробова свог народа и Словенства!

Поштујмо те гробове, али и оправљајмо их од пропасти н. пр. Бранков споменик, који то давно захтева.

Браћа Словаци су весело пошли са Стражилова и понели са гроба Бранкова споменцвећа.

При поласку свом повикао је учитељ Копчић: Живео др. Красојевић! И урнебесно: живео! орило се по Стражилову.

Ми смо још неколико часова остали са свештеником Хурбаном и неколико Словака из близине у стражиловачком миомиру, те смо као отпоздрав браћи, која одлазе, отпевали: »Вратислава!«

Кад је славуј почео да слабије прижељкује у грму, пошли смо и ми кући да нас не ухвати бујна киша, која је долазила са брдских висина.

Тежак нам је био растанак са лепим Стражиловом, које Змај у »Бранковој жељи« назива: »мирно Стражилово, где би мртав права мира достао«.

Гојко.

Седми Конгрес Српских Земљоделничких Задруга, одржан 12. маја 1904. године у Топуском, изрекао је једнодушно ово:
СРБИНЕ, НЕ ИСПУШТАЈ ЗЕМЉЕ ИЗ ШАКА, јер је свака груда, свака бразда, свакипедаљ српске земље, свака изгубљена кућица, свако напуштено кућиште српско, што Срби лакомислено из шака испуштају и странц ма продају — неизмерни народни губитак, сигурна и неизбежна народна пропаст, највеће српско народно издајство. (Тако, и само такоизгубили смо ми Срби многа српска села, српске општине „и читаве српске крајеве, где се сада други шире и размећу, а још за коју годину нити ће се знати нити спомињати да је тамо Срба

Јоцо Ландуп говорио је о приликама у имовној општини, о пашарењу и о жирењу и како имовне општине у свему стежу народна права; ставио је извршном одбору на срце, да на ове прилике упозори средишњи одбор, који би могао повести акцију за побољшицу истих

Обзиром на то, што смо ми Срби у новском срезу у мањини и пошто у овом срезу има правих Хрвата, који хрватски говоре, закључено је да се не упуштамо ни у какву погодбу ни са једном хрватском странком, док средишни одбор не изведе сам споразум с њима. Напомињемо, да је код нас најрадљивија и да има највише присташа хрватска сељачка странка и да се понаша према нама Србима за сада братски.

Изразили су неки жељу, да се од сад приличују поверљиви састанци неколико пута преко го ине.

Председник се захвалио на одзиву и са свима присутнима завршио овај састанак с одушевљеним ускликом: „Живио српски народ!“

Руско-јапански рат.

После поморске битке код Чусама енглеска и јеврејска штампа упорно су почеле проносити гласове, како Русија увиђа, да мора склопити мир и како је некоје своје заступнике упутила, да сазнају јапанске услове о миру. И званично и незванично побијани су из Петрограда ти неосновани гласови о миру, но они су опет при свем том упорно подржавали. Сад већ признају и енглески извештаји, како је у Царском Селу решено, да се борба води до краја и да су према томе неосновани сви гласови о миру.

Док поменута штампа непрестано пише о томе, како ће Јапанци сад и на манџурском бојишту отпочети опет да продиру и како се Линјевић са својом војском неће моћи зауставити ни у Карбину. „Новоје Времја“ добило је од свога војног извештача, који се налази у Гучилину, у главном логору руске војске, овај брзојавни извештај: Линјевић је рекао јавно ово: По себи се разуме, да ћу као војник учинити оно, што ми мој владар буде заповедио; лично сам пак за продужење рата Наш пораз на мору није мој план ни у чем променуо. Данас се осећам толико снажним, да се могу не само одржати у данашњим својим положа има, већ да, шта више, могу прећи и у напад. Нисам до душе пророк, нити хоћу то да будем, али држим, да Јапанце у Манџурији можемо потући и истребити. На жалост без флоте неможемо пренети рат и у Јапан.

Из овога се види да стање руске војске није ни најмање очајно у Манџурији, већ да се шта више оно у последње време јако побољшало.

ДОПИСИ.

Пакрац, 24. маја. (*Глаголица у католичкој цркви. — Српска Кредитна Задруга и разно друго*).

Покрет, да се глаголско писмо уведе у католичку цркву и службу, као да је дошао до часа остварења. О томе нас уверава не само одлучно држање неколико бискупа на најновијим састанцима, но и држање млађег свештенства, како у Далмацији, тако и по Хрватској и Славонији. *И пакрачка огромна католичка жупа је ових дана брзојавно саопћила надбискупу Посиловићу, да је и она за глаголицу. Брзојав је завршен озбиљном претњом, да ће се вернци пре одцепити од Рима, но што би у овом попустили.* Овакви брзојави су учестали и надбискуп је сада у неприлици, јер је он главни стуб остатака језуитског реда, коме је код свесног католичког света одзвонило. И право је. Свака је сила за времена!

Српска Кредитна Задруга је у Пакрацу на дан цара Константина и царице Јелене престала да ради, а на њеној развалини је почела да ради „Српска Штедиона“. Свет у маси жали за Задругом, а неколицина се радује Штедиони. Покушај, да се оснује нова задруга по Рајфајзену, још је покушај, јер свет вели: Шта вреди оснивати задругу, кад ће доћи трговци и претворити је у „шпаркасу“ То веле ратари и занатлије, којих су књиге задругарске сада постале акције неколицине капиталиста. Но док се мало стиша, задруга ће по Рајфајзену опет да буде у Пакрацу. Бар ће се тако видити из упоредног рада, шта је боље: задруга или „шпаркаса“? И нема сумње, да ће се на сваком кораку потврдити чињеница: *да је узајамно помагање задружних 5—600 чланова, махом ратара, увек племенитије од користи неколицине акционара штедионе,* које раде постотком од 12—20% увлачећи, дакако, на сваку своту по тројицу у обвезу према заводу.

Поводом избора дра Мушицког и држања неких трговаца је „Застава“ згодно изнела разноврсна се бична тумачења „свој своме“. Тако ћу и ја овде нешто да изнесем. Имамо ми овде једног вишег чиновника, који живи по правилу „свој своме“. А како? *Кад је он и његова каква добит у питању, ту се апелује на „свој своме“, а кад и он треба да учини по „свој своме“ — онда ни да чује.* Још ни једну српску ствар није помогао. Кад му нудиш књигу, бар да и он коју купи, он се кадијски изговори: „радије држи новине!“ Кад му нудиш новине српске н. пр. „Заставу“, он одговори да неће, јер „Застава“ „оштро пише“; па „Браник“? — он му је „застарио, млитав је“; па „Нови Србобран“? — он му је „дјечји лист“, јер га млађи људи уређују; па „Привредник“? — он је „специјалне нарави“ и т. д, и т. д. — Једном речи, он нема за српску ствар паре, а српске паре шаље јежелневно у штедионе — ван Пакраца! Овај и овом слични поступак је узрок, *да ће се поново овде повести акција „свој своме“*, но чека се само, да се скупи прави материјал за овај покушај и док Срби трговци по уговореној речи истакну своје фирме ћирилицом, којих до сада није било или су биле замењуте само латиницом.

Наша учитељска школа је, како се чује, почашћена позивом грађана Б Костајнице, да о Духовима суделује певачким кором на црквеној слави, којом ће приликом ђаци приредити концерат.

Честите занатлије се опет спремају, да и ове године свечано прославе Видов-дан, своју друштвену славу, када ће се свечано прогласити *промена друштвених правила, по којима ће чланови добивати час по час и потворе за пословне потребе,* што је изгубљеном Кредитном Задругом сваком добром занатлији за увек ускраћено. 2×2=4

Вести из места и са стране.

Позив на претплату. — 1. јуна отварамо нову месечну претплату на „Заставу“. Цена је на месец дана 2 круне 40 пот. Уједно учтиво умољавамо наше пошт. претплатнике којима крајем маја истиче претплата, да изволе исту за време, за месец јуни обновити, како не би у шиљању листа до прекидања дошло

Парастос † чика Јови у Руми.

Румско српско певачко друштво издало је овај позив: „Узор Србину, великом песнику и родољубу Чика-Јови Змају приређујемо годишњи парастос у недељу 29. маја (11. јуна) о. г. у 11 сати пре подне у св. Вазнесенској цркви.

Позивамо све пријатеље и поштоваоце дичног покојника, да присуством својим увеличају тај свечани моменат. — Слава чика-Јови Змају!

Рума, 23. маја (5. јуна) 1905. — Румско српско певачко друштво.“

Жупанијски избори у пожешкој жупанији.

Избори за жупанијску скупштину у пожешкој жупанији одређени су за суботу 28. маја (10. јуна) и то врло тајанствено на опће изненађење тек пет дана пред сам избор. Циљ је већ позната овој тајанствености, да збуни, да изненади и да онемогући рад опозиције. Сав званични апарат већ је у акцији, а веле, да се и сам велики жупан упустио у кортешацији и пропутовао неке срезове. Но при свем том кренула се и српска и хрватска опозиција свуда заједнички.

Убијства у апсани.

У једну собу Корнајбуршке апсане затворише Фрању Суха од 23 године, јер је крао и противио се власти. У соби беху и три скитнице. Чим уђе Суха, поче злостављати ону тројицу, које је тамо затекао. На велику ларму уђу стражари унутра и видеше чудо невиђено. На средини собе на поду лежаху двојица борећи се с душом а трећи, који беше рањен у груди, бораше се са Сухом. Суха је узео са зида неко гвожђе и с тим напао ону тројицу. Једном је размрскао главу, другог је убио с једним ударцем и срећа, што стражари дођоше иначе би и трећи погинуо.

Ископавања у Асирији и Вавилонији.

Немачко источно друштво издало је ових дана извештај о ископавањима у Вавилону, Абусиру — а нарочито Асуру. Ископавања су дала велике резултате. Нађен је читав и врло лепо очуван водовод за Вавилон, велики кеј у Абусиру, насипи за заштиту у Асуру — а нарочито су драгоцене библиотеке и историско-верске забелешке. На нађеноме видело се, да је ове вароши нарочито улепшавао: Ададнирари I, за тим Санхериб и Асархадан. О тим владаоцима добивено је пуно нових и драгоцених података. У Асури су откопали и већи део чувене Асурске светиње. Горњи слојеви земље, којом су биле засуте те зграда, махом су показивали развалине зграда из доцнијега доба. Драгоцени су натписи на плочама, цигљама, разни кипови, судови, и врло драгоцене калајисане цигље са дивним шарама.

„Брзојави Застави“.

Стигли 26. маја

Расцеп међу Шведском и Норвешком.

Штокхолм. Краљ Оскар неће да прими депутацију норвешког народног представништва, јер се представништво према уставу понаша незаконито, јер устав не признаје буну против краља. Шведска војска се креће према норвешкој граници.

Кристијанија Министарство спољашњих послова одељено. Знак заједнице са Шведском, који су носиле војничке заставе, скинут је.

Руско-јапански рат.

Петроград. Није истинита вест да је Русија распитивала за јапанске услове о миру, напротив закључено је, да се рат настави са свима средствима штостоје на расположењу.

Манила. Интернирани руски официри причају, да су Јапанци руску флоту изненадно сву напали, јер су Руси тако пловили, као у мирно доба, јер се нигде нису указале јапанске лађе. Војници који су топовима управљали нису били на свом месту, и напад је тако изненада био, да се Руси не могаху спремити на отпор, и то им је била погрешка, која се није дала поправити.

Вашингтон Јапанци неће да јаве услове за мир, док се не састану пуномоћници ради преговора, но Русвелт се нада, да ће ускоро постићи споразум. (Чивутска вест. Пр. ур. „З.“).

Реформе у Русији.

Москва. Скупштина земстава закључила је да поднесе цару представку у којој се захтева да се што пре сазове народно представништво и да реши питање о рату и миру.

Трговина

НОВИ САД, 27. маја 1905. године

Пшеница прве каквоће 16 к. 40 п. до 16 к. 60 п
Пшеница средња 16 к. 20 п. до — к. — п.
Пшеница лакша 15 к. 60 п. до 15 к. 80 пот.
Наполица — кр. — пот. до — кр. — пот
Јечам 14 круна 40 пот. до 14 кр. 60 пот.
Зоб 13 кр. 60 пот. до 14 кр. — пот
Кукуруз у зрну ст. 14 кр. 60 п. до 15 кр. — п.
Кукуруз у зрну н. — кр. — п. до — кр. — пот.
Маст 144 кр. — пот. до — кр. — пот.
Сланина 144 кр. — пот. до — кр.— пот.
Сланина паљена 144 кр. — п. до — кр. — п.
} по 100 кил.

Свињи угојени тешки 102 до 106 пот.
Свињи средњи . . 96 до 100 „
Свињи лаки . . . 90 до 94 „
} по килу

живе мере.

Теоци 76 п. до 80 пот. по кили
Јагњци 14 к. до 32 к. по пару
Овци — кр. до — кр. по пару

Стање воде под Новим Садом.

26. маја било је . . . 4·63 метра
27. маја било је . . . 4·53 „

НИРНБЕРШКА, КРАТКЕ И ПЛЕТЕНЕ РОБЕ
ТРГОВИНА
АЛЕКСАНДРА ШТАЈНЕРА
У БЕЛОЈ ЦРКВИ (Fehértemplom)
петребује једног помоћника од 20—24 година старог 522 1—3

ДОБРА БЕЛА
ВИНА
има на продају **1.0 хектолитара** по 17 до 18 фор. хектолитар. Ко има вољу да купи, нека се обрати на
МИТУ ПОПОВИЋА
523 1—3 у Лединци п. п. Каменица.

ПОТРЕБУЈЕМ СТАРИЈЕГ

МАНУФАКТУРНОГ ПОМОЋНИКА

који је самостаран продавац, а говори српски немачки и мађарски Ступање одмах.

МИША НИКОЛИЋ

514 2–3 у Инђији.

Ројички „Stiriaquelle“

лековита вода против надима у стомаку и грчева, запаљења бубрега, катара у грлу и устима, катара у стомаку и цревима, мокраћне киселине, шећерних болести, немања столице, болести црне џигерице.

ЛЕЧНИЧКИ ПРЕПОРУЧЕНО

ИЗВРСНИ УСПЕСИ!

Велико стовариште за Угарску

Joseph Hoffman,

228 1—1 Budapest, Báthory-utcza 8.

Г. СКРБИЋ

Илица 40. ЗАГРЕБ. Илица 40.

препоручује своју признато

солидну и јефтину

ТВОРНИЦУ ЖАЛУЗИЈА

дрвених, тканих и платнених ролета, дрвених и жељезних завојних капака за прозоре и дућанска врата.

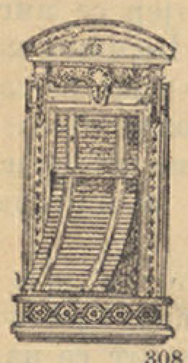

ПОПРАВЦИ БРЗО И ЈЕФТИНО.

Не купујте по агентима вањских творница, већ подуприте ову једину домаћу индустрију, нека новац остане у домовини, да се њиме још ко помогне. Јер новац, кад оде из земље не враћа се више.

308 4—24

БАНКАРСКА И МЕЊАЧКА РАДЊА

Мирослава Спаића

493 3–10 у Митровици (Сремској)

купује најбољом ценом:

Разне државне и приватне

ЛОЗОВЕ

Jo szív, уг. црвеног крста, австр. црвеног крста, италијанског црвеног крста, Јелисавете, Санаторијум, Српске државне, Домбау, Басилике и т. д.

Вредносне папире, акције Српске Банке загребачке, златан и сребрн новац.

Продаја, дуката велики и мали.

Казана за пециво ракије

НАЈНОВИЈЕ

И НАЈСАВРШЕНИЈЕ КОНСТРУКЦИЈЕ

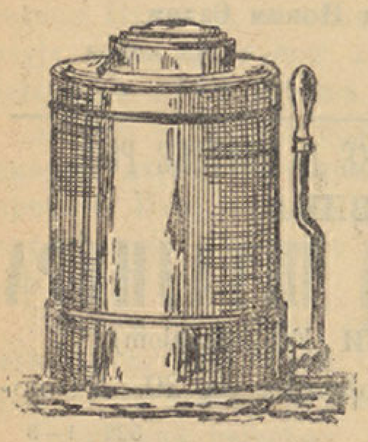

мог сопственог патентованог система препоручујем свима произвођачима ракије и шпирituозних пића. Цена најсолиднија и утврђена.

Осим ракиских казана у мојој радионици израђујем и практичне штрцаљке противу перонос-поре по сопственом систему, а имадем их свагда готових на стовариштu да могу и на већу количину одмах продавати. Поред тога имам увек на стовариштu велики избор сваковрсног кућевног бакарног посуђа сопствене израде по најумеренијој цени. Илустроване ценовнике шаљем на захтев сваком бесплатно.

МИЛАН Т. ЈОВАНОВИЋ

524 4—30 КАЗАНЏИЈА

У НОВОМ САДУ

Адреса: Ujvidék, Lázár-utcza 14. ћошак.

НА УСЛУЗИ!

Веза са најчувенијим банкама!

ПЛАВША ЛЕСКОВАЦ у Стапару

судски протоколирана фирма

ЗА ПОСРЕДАВАЊЕ ХИПОТЕКАРНИХ (на отплату — амортизационих)

ЗАЈМОВА.

Поштен, брз и солидан рад.

Захтевај тарифу и услове, које на захтев сваком, ради уверења о јефтиноћи, бесплатно шаљем.

БРАТЕ СРБИНЕ! Ако већ мораш зајам тражити „Не уздај се у помоћ туђина. потоћ туђа наплата је скупа“.

411 8–25

Права је помоћ онда, кад је брза!

Под својим надзором, тачна послуга и најумеренија цена.

ДЕЛИКАТЕСА и ШПЕЦЕРАЈА ТРГОВИНА

Љ. СТЕФАНОВИЋА СИН, НОВИ САД

Главна улица бр. 27.

Основана 1868.

Телефон бр. 78.

Најбоље врсте плава камена и рафије. Сваковрсна семења детелине, репе пољске траве и т. д.

Најфинија зејтина, пиринча, јефтине кафе, ситна и крупна грожђа, бираних бадема и лешњика.

Минхенско шпатен пиво у флашама.

Највећи избор минералне свеже воде.

Разне сорти сирева. Фришких сардина и других разних риба.

Разна калифорнијска воћа праве манастирске шљивовице

Грчка лековита вина:

Mavrodaphne, Cypro, haier, Malvasier.

Сваки дан свежа путера за тој, са спахилука надвојводе Албрехта.

Најбоље врсте вина бела и црна у боцама по ванредно јефтиној цени.

147 16

Под својим надзором, тачна послуга и најумеренија цена

!!ВРЛО ЈЕФТИНЕ ЦЕНЕ!!

КОД

Браће М. Поповића у Новом Саду

а купује се у галантеријском и беле робе одељењу:

СУНЦОБРАНА, КИШОБРАНА, КОШУЉА СВАКЕ ВРСТЕ, мушких и женских. ГАЋА. Кравати за мушке и женске. Манцетни, Мидера, ЖУПОНА, Рукавица сваковрсних.

ВУЛОВА и ВУНИЦЕ разне сорте. КОФЕРА, ТОРБИ НОВЧАНИКА, ШТАПОВА као и разних других ПРИБОРА потребних за шнајдерке и машамоде и т. д. и т. д.

Повод је овој великој јефтиноћи тај:

Што смо ми већ старији људи, а са пословима преоптерећени

ТЕ НАМЕРАВАМО ЗА КРАТКО ВРЕМЕ НАШУ 45-ГОДИШЊУ ОТВОРЕНУ РАДЊУ НАПУСТИТИ,

а нарочито се посветити пословима

КЊИЖАРСКО ИЗДАВАЧКИМ

који смо у току времена у такој мери усавршили, да је постао светски посао.

Књиге нашег издања и страног замењеног као наше својине, броје преко 2000 разних дела

а осим тога и иначе богат избор других и разних књига, које се у огромној количини разашиљу на све стране света где год има нашег народа настањеног.

Исто тако водимо и надаље нашу велику штампарију

Свакоме је овим пружена прилика

ДА МОЖЕ ОСОБИТО ДОБРУ РОБУ ТАКО ЈЕФТИНО КУПИТИ!

За то молимо, да нас посетите и да се о овом уверите!!

НОВИ САД 1905. **БРАЋА М. ПОПОВИЋИ.**

246 12—0

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.